

BÁSTYASÉTÁNY HETVENNÉGY

1974. Rendezte: **Gazdag Gyula**. Szereplők: **Ewald Schorm, Iglódi István, Monori Lili, Koltai Róbert, Pogány Judit**. 73 perc. Forgalmazó: **Magyar Nemzeti Filmarchívum**.

Gazdag Gyula 1974-es *Bástyasétány* zenésfilmbe oltott rendszerkritika, a korszak „operettvalóságának” fanyar gúnyrajza. Értették az üzenetet az illetékes elvtársak is, így a munka néhány évre dobozba került. Nem ez volt perze az egyetlen film a rendező pályáján, amelyet elkészülte után nem engedtek bemutatni. Gazdag a maga kilenc betiltott alkotásával alighanem kitüntetett helyen szerepelne egy, a hazai filmcenzúra történetét feldolgozó monográfiában.

Pedig a *Bástyasétány* keserűdes iróniája, groteszk szimbolikája mai szemmel nézve akár ártatlannak is tűnhet. Főleg a rendező dokumentum-darabjai mellett, mint amilyen például az *Ember Judittal* közösen forgatott, szintén betiltott *A határozat* (1972), amely nagyon is nyersen leplezte le a Kádár-korszak alapvető antidemokratikusságát. Mindazonáltal félrevezető lenne az utóbb említett film direkt politikumát a *Bástyasétány* számonkérni. Hiszen e kifordított termelési operettel Gazdag egészen más módszert választott. A történetet végletesen lecupaszította,

absztrakt vázzá alakította; ezzel egyidejűleg azt a folytonos küzdelmet avatta vezérmotívummá, amely a cselekménybe beemelt mesélők és a bábokként mozgatott, de időről időre fellázadó szereplők között zajlik. Így válik a film a paternalizmus allegóriájává, miközben a kibontakozó vízió szerencsés módon jóval tágabb érvényű, semhogy leragadjon a konkrét politikai közeg didaktikus megidézésénél.

A *Bástyasétány hetvennégy* ezért lehet jóval több, mint egyszerű cenzúratörténeti dokumentum. Ma is eredeti, hatásos, akárcsak dobozba zárt sorstársai, Bacsó Péter 1969-es filmje, *A tanú* vagy Jeles András 1983-as *Álombrigádja*.

Extrák: rövidfilm (Ragályi Elemér: *Szilveszter*); Honthy Hanna-összeállítás; kimaradt jelenetek és képgaléria.

CZIRJÁK PÁL